

การใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในระบบประชาธิปไตย
ของเยาวชนเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด พ.ศ. 2556

The Using of Itthibada in Promote Knowledge and Understand Democracy
system of the youth Muang Municipality ROI-ET Province 2556

พัชรี ศิลารัตน์¹

Patcharee silarat

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ.2556

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้หลักอิทธิบาท 4 ของเยาวชนเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดในระบบประชาธิปไตย และเพื่อศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์ รวมทั้งเพื่อเสนอแนะแนวทางในการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการส่งเสริมให้ความรู้ความเข้าใจในระบบประชาธิปไตยสำหรับเยาวชนเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดประชากรได้แก่ เยาวชนในเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จำนวน 2,000 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดย โดยทาโรยามาเน่ ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 334 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test, และ chi-square. ผลการวิจัยพบว่า การใช้หลักอิทธิบาท 4 ของเยาวชนเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในระบบประชาธิปไตยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักอิทธิบาท 4 อยู่ในระดับมาก ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่าปัจจัยส่วนบุคคล คือ เพศ อายุ ชั้นปีที่ศึกษามีความสัมพันธ์กับการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในระบบประชาธิปไตยของเยาวชนเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยและสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้

คำสำคัญ : 1.หลักอิทธิบาท 4 2. ในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ 3. ระบบประชาธิปไตย 4. เยาวชนเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด

Abstract

The objective of this research were to study an application on Iddhipada 4 of the youth in Mueang Roi-et Mumieiplity in democratic system and to study the factors which

---

¹ศน.ม., Ph.D., อาจารย์ประจำหลักสูตร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

were related throughout the recommendations on the way for application of Iddhipada 4 in promotion on knowledge and understanding in democratic system for the youth in Mueang Roi-et municipality. The population were the youth in Mueang Roi-et Municipality, there are about 2,000 persons, sample size according to Taro Yamane's table measurement, the samples were about 334 persons. The instrument for data collection was questionnaire, data analysis were applied by frequency, percentage, arithmetic Mean, standard deviation, t-test and chi-square. The findings were as follows. An application of Iddhipada 4 of the youths in Mueang Roi-et Municipality for promotion of knowledge and understanding in democratic system by overview and each aspect were at the moderate level and the assessment on the awareness of Iddhipada 4 was at the high level. The hypothesis test found that the private factors including. sexes, ages, class leveas had related with application of Iddhipada 4 in promotion of knowledge and understanding in democratic system of the youth in Mueang Roi-et municipality which accordance with research objectives and research hypothesis those were determined.

Key words : 1. Iddhipada 4, 2. In promotion on knowledge and understanding 3.democratic system, 4.The youth in Mueang Roi-et municipality

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย (Phenomena)

ประเทศไทยเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบอบประชาธิปไตยเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475 แต่ประชาชนไม่ได้พัฒนาประชาธิปไตยเท่าที่ควร ระบอบประชาธิปไตยล้มลุกคลุกคลานมาตลอด เนื่องจากการพัฒนายังไม่ประสบผลสำเร็จ องค์ประกอบโครงสร้างส่วนบน ได้แก่ รัฐธรรมนูญ รัฐสภา รัฐบาล โครงสร้างระดับกลางได้แก่ กลไกของรัฐ กลุ่มพรรคการเมือง ยังติดกับอคติของการเมืองของสังคมไทยและการเมืองแบบจารีตนิยมกล่าวคือ เน้นตัวบุคคลมากกว่า การกระจายอำนาจเพื่อพัฒนาโครงสร้างระดับล่างคือ การปกครองท้องถิ่น การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน การที่ประชาชนไม่ได้รับการพัฒนาประชาธิปไตยเท่าที่ควร จะสังเกตได้จากการที่ประชาชนไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งไม่ว่าเป็นการเมืองระดับประเทศหรือการเมืองระดับท้องถิ่นจะมีจำนวนน้อย มีการซื้อสิทธิขายเสียง ประชาชนถูกชักจูงได้ง่าย ขาดความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตย ไม่เคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น ไม่เห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวมหลีกเลี่ยงการปฏิบัติตามกฎหมาย การที่สังคมไทยจะเป็นประชาธิปไตยนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ง่ายนัก ไม่ใช่เพียงแต่มีระบบการเมืองเป็นประชาธิปไตย สังคมนั้นจะกลายเป็นประชาธิปไตยขึ้นมา ความจริงแล้วอุดมการณ์ และวิถีดำเนินชีวิตของคนในสังคมนั้นทั้งบรรยากาศอื่น ๆ ของสังคมจะมีลักษณะสอดคล้องกับประชาธิปไตยด้วยจึงจะมีส่วนหล่อเลี้ยงระบอบประชาธิปไตยทางการเมืองให้ไปอยู่ถาวรไปได้

ยุทธศาสตร์นี้สอดคล้องกับการพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศยังไม่บรรลุผลตามเจตนารมณ์ เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ไม่เข้าใจอย่างชัดเจนในสถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ ความรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วมในฐานะพลเมืองของประเทศ และสาเหตุสำคัญนั้นเกิดจากการที่ประชาชนขาดความรู้ และความเข้าใจอย่างแท้จริงในเนื้อหาสาระและแก่นแท้ของประชาธิปไตยความไม่เข้าใจในแนวคิดของ “ประชาธิปไตย” หรือไม่เข้าใจว่าประชาธิปไตยแท้จริง คืออะไรและมีคุณภาพเพียงไรทำให้ประชาชนไม่ตระหนักชัดในความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการบริหารดูแลประเทศ การพัฒนาประชาธิปไตยของไทยจึงเป็นไปอย่างล่าช้า และบางครั้งไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่แท้จริง เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีความรู้ ความเข้าใจ การปกครองในระบบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง เพราะเด็กและเยาวชนเหล่านี้ คือ ความหวังในอนาคตของเราจะเป็นอันตรายอย่างยิ่ง หากเราจะปล่อยให้เด็กและเยาวชนเห็นการกระทำที่ผิด ๆ ของผู้ใหญ่แล้วนำไปปฏิบัติตาม เช่น เด็กระดับอนุบาลที่โรงเรียนแห่งหนึ่งนำที่อพไปแจกเพื่อน ๆ ในชั้นเรียนของตนเพียงเพื่อต้องการให้ช่วยลงคะแนนเสียงให้ตนที่สมัครเป็นหัวหน้าชั้น และได้เป็นสมดังใจ ผู้เป็นพ่อของเด็กคนนั้นก็แสดงความปลาบปลื้มที่ลูกของตนชนะคู่แข่งทั้งหมด โดยไม่สนใจในวิธีการหาเสียงที่ลูกของตนกระทำเยาวชนที่เป็นนักเรียน นักศึกษา จำนวนไม่น้อยที่กู้เงินจากกองทุนเพื่อการศึกษาของรัฐบาล เมื่อเรียนจบแล้วเบียดการใช้หนี้คืน และการหาหนทางทุกวิถีที่จะโกงการสอบ ที่ปรากฏเป็นข่าวคราวอยู่ทุกปีล้วนเป็นสิ่งที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่งสำหรับอนาคตของประเทศไทย เพราะสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นตัวอย่างที่ผู้ใหญ่ และนักการเมืองที่ไม่ดีได้ประพฤติให้รู้ให้เห็นกันอยู่เสมอในช่วงที่ผ่านมา ๆ มา

ซึ่งผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องมีการส่งเสริมให้ความรู้ความเข้าใจในระบบประชาธิปไตยโดยเร่งด่วน อันจะส่งผลต่อการจัดการศึกษาบรรลุตามความมุ่งหมายในการส่งเสริมให้ความรู้ความเข้าใจในระบบประชาธิปไตยที่เป็นรูปแบบจริงต่อไป

2. ปัญหาวิจัย (Research Problem)

- 2.1 เยาวชนมีการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยหรือไม่
- 2.2 เยาวชนที่ปัจจัยแตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการใช้หลักอิทธิบาท 4 หรือไม่อย่างไร

3. วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย (Research Objectives)

- 3.1 เพื่อศึกษาการใช้หลักอิทธิบาท 4 ของเยาวชนในการปกครองในระบบประชาธิปไตย
- 3.2 เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับการใช้หลักอิทธิบาท 4 ของเยาวชน
- 3.3 เพื่อเสนอแนะแนวทางในการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการส่งเสริมให้ความรู้ความเข้าใจในระบบประชาธิปไตยสำหรับเยาวชน

4. สมมติฐานของการวิจัย (Research Hypothesis)

- 4.1 เยาวชนเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดซึ่งมีเพศต่างกันมีความรู้ความเข้าใจทางการปกครองในระบบประชาธิปไตยแตกต่างกัน

4.2 การใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดที่มีความสัมพันธ์ความแตกต่างตามตัวแปรเพศ ระดับการศึกษา

5. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย (Expected Result & Application)

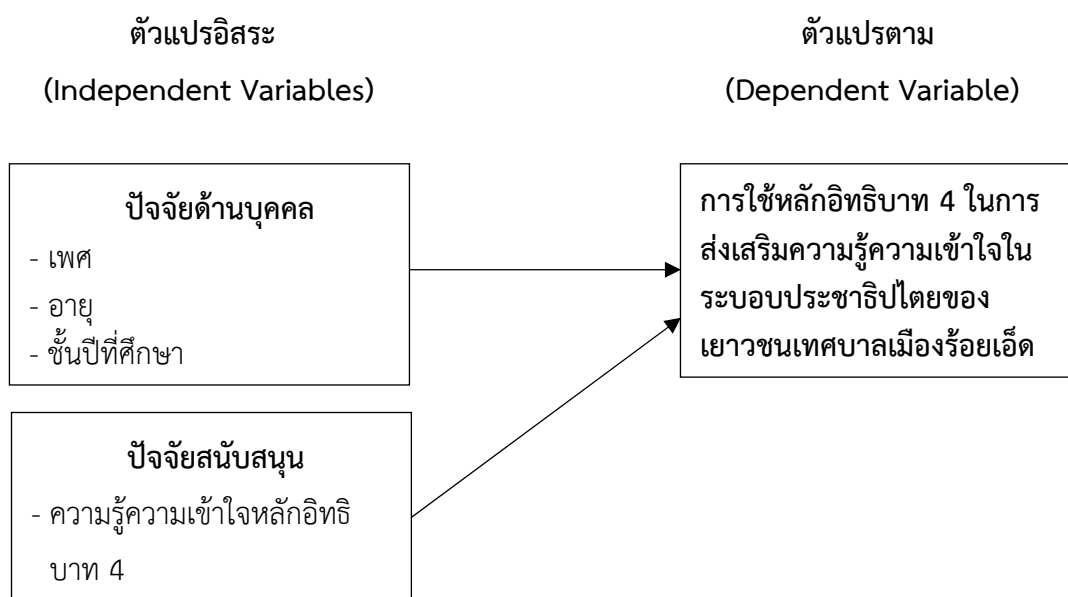
5.1 ได้ทราบถึงระดับความรู้ความเข้าใจทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด

5.2 ทำให้เยาวชนได้นำเอาหลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ส่งเสริมการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

5.3 ผลการวิจัยจะมีส่วนช่วยให้รัฐมีแนวนโยบายที่ถูกต้องในการส่งเสริมให้ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยตรงแก่เยาวชนให้กว้างขวางและทั่วถึงมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญต่อเสถียรภาพของระบอบประชาธิปไตยของไทยในอนาคต และจะช่วยขยายรากฐานทางการเมืองการปกครองของไทยให้พัฒนาขึ้นต่อไป

6. วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรการวิจัยครั้งนี้มีหน่วยในการวิเคราะห์ (Unit of Analysis) เป็นกลุ่มเยาวชนในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ในปีการศึกษา 2556 จำนวนทั้งหมด 2,000 คนการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ใช้สูตรทาร์โยมาเน และใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนประชากร ได้กลุ่มตัวอย่าง 334 คน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้โดยใช้เครื่องมือแบบสอบถาม ได้สร้างกรอบแนวคิดเพื่อกำหนดตัวแปรอิสระและตัวแปรตามไว้ต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 1 แสดงสรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยเกี่ยวข้องเพื่อตอบโจทย์วิจัย วัตถุประสงค์ของวิจัย และสมมติฐานของการวิจัยที่ได้กำหนดไว้ซึ่งได้ใช้คำถามปลายเปิดและปลายปิด โดยได้ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ของเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำความเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข หลังจากนั้นได้นำไปทดลองใช้ (try out) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแล้วนำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .9644 แล้วนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คำนวณหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test, และ chi-square.

7. ผลการวิจัย

7.1 เยาวชนเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดนำหลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้ระบบประชาธิปไตยในภาพรวมในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.22 และ 0.47 ดังปรากฏตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการส่งเสริม เรียนรู้ ระบบประชาธิปไตย ของเยาวชนเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด โดยรวม

ข้อความเกี่ยวกับอิทธิบาท 4	$\bar{X}$	S.D.	การใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจในระบบประชาธิปไตย
ฉันทะ (ความพอใจ)	3.03	0.48	ปานกลาง
วิริยะ (ความเพียร)	3.30	0.39	ปานกลาง
จิตตะ (การเอาใจฝักใฝ่สิ่งนั้น)	3.27	0.41	ปานกลาง
วิมังสา (ความไตร่ตรอง)	3.31	0.47	ปานกลาง
รวม	3.22	0.47	ปานกลาง

7.2 อายุมีความสัมพันธ์กับการใช้อิทธิบาท 4 ในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในระบบประชาธิปไตยของเยาวชนเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดมีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังปรากฏตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุ กับการใช้อิทธิบาท 4 ในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจระบบประชาธิปไตยของเยาวชนเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด

อิทธิบาท 4	อายุ				รวม	ค่า ไค-สแควร์	df	Sig
	17 ปี	18 ปี	19 ปี	20 ปี				
1. ฉันทะ(ความพอใจ)	154	99	29	52	334	185.92	40	.000*
2. วิริยะ (ความเพียร)	154	99	29	52	334	141.53	36	.000*
3. จิตตะ (การเอาใจฝักใฝ่สิ่งนั้น)	154	99	29	52	334	127.04	36	.000*
4. วิมังสา (ความไตร่ตรอง)	154	99	29	52	334	108.89	36	.000*
รวม	154	99	29	52	334	961.16	244	.000*

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

7.3 การใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในระบบประชาธิปไตย ของเยาวชนเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ซึ่งมีเพศต่างกันมีการใช้อิทธิบาท 4 แตกต่างกัน คือ ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ส่วนด้านวิมังสาไม่แตกต่าง ดังปรากฏในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในระบบประชาธิปไตยของเยาวชนเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ระหว่างเพศชาย กับเพศหญิง โดยรวม

ลำดับ	ข้อความ	ชาย (N = 145)		หญิง (N = 189)		t	Sig.(2-tailed)
		X	S.D.	X	S.D.		
1.	ฉันทะ(ความพอใจ)	2.94	0.54	3.10	0.42	-2.97	0.003*
2.	วิริยะ (ความเพียร)	3.34	0.30	3.26	0.44	2.13	0.034*
3.	จิตตะ (การเอาใจฝักใฝ่สิ่งนั้น)	3.40	0.39	3.18	0.39	5.17	0.000*
4.	วิมังสา (ความไตร่ตรอง)	3.35	0.43	3.28	0.49	1.42	0.156
	รวม	3.26	0.51	3.21	0.60	1.32	0.186

หมายเหตุ * ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

7.4 ชั้นปีที่การศึกษา มีความสัมพันธ์กับการใช้อิทธิบาท 4 ในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในระบบประชาธิปไตยของเยาวชนเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดมีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ปรากฏตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างชั้นปีที่ศึกษา กับการใช้อิทธิบาท 4 ในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด

อิทธิบาท 4	ชั้นปี			รวม	ค่า ไค-สแควร์	df	Sig
	ม.6	ปวช.	ปวส.				
1. ฉันทะ(ความพอใจ)	205	39	90	334	143.93	20	.000*
2. วิริยะ (ความเพียร)	205	39	90	334	83.77	18	.000*
3. จิตตะ (การเอาใจฝักใฝ่สิ่งนั้น)	205	39	90	334	39.79	18	.002*
4. วิมังสา (ความไตร่ตรอง)	205	39	90	334	66.17	18	.000*
รวม	205	39	90	334	642.64	122	.000*

* ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

8. สรุปผลการวิจัย

8.1 การนำหลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้ระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด พบว่า วิมังสา มีค่าเฉลี่ย 3.31 รองลงมาวิริยะมีค่าเฉลี่ย 3.30 และจิตตะมีค่าเฉลี่ย 3.27 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

8.2 เพศ อายุ ชั้นปีที่ศึกษา มีความสัมพันธ์กับการใช้อิทธิบาท 4 ในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

8.3 ผลการวิจัย พบว่าเยาวชนเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นคือ ควรมีการอบรมให้ความรู้ในเรื่องอิทธิบาท 4 รองลงมาคือ ควรให้มีการปฏิบัติที่ใช้ได้จริง และการนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการส่งเสริมประชาธิปไตยเป็นสิ่งที่ดี ส่วนข้อเสนอแนะของเยาวชนนั้นคือ ควรมีกิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้อิทธิบาท 4 อย่างต่อเนื่อง รองลงมาคือ ควรมีการส่งเสริมการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนรู้ประชาธิปไตยอย่างต่อเนื่องและชัดเจน และควรมีการให้ความรู้ในการนำหลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ส่งเสริมการเรียนรู้ประชาธิปไตยที่ชัดเจน

9. อภิปรายผล

การนำหลักอิทธิบาท 4 ของเยาวชนเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตย อยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ย 3.30 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ เยาวชนบางส่วนอาจจะมี ความเข้าใจในการใช้อิทธิบาท 4 ในการส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยที่เยาวชนระดับมัธยมศึกษา ตามกรมสามัญศึกษา มีความตระหนักในความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องการส่งเสริมประชาธิปไตย และรณรงค์ในเรื่องนี้มาโดยตลอด โดยจัดให้มีการทำคู่มือสร้างเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษาเผยแพร่ให้โรงเรียนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529 นอกเหนือจากการเรียนการสอนปกติที่ช่วยส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ ได้แบ่งประเภท

และความสามารถจำแนกได้เป็นกลุ่มใหญ่ ๆ ดังนี้ กิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ เป็นกิจกรรมที่เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรตามโครงสร้างหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) กำหนดไว้ 2 กิจกรรม คือ กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี หรือยุวกาชาด หรือผู้บำเพ็ญประโยชน์ ส่งเสริมอาชีพ กิจกรรมส่งเสริมศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม กิจกรรมส่งเสริมการใช้สินค้าไทย กิจกรรมการใช้ห้องสมุด กิจกรรมส่งเสริมวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตรกิจกรรมกีฬา กิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมอนุรักษ์ศิลปกรรมและสิ่งแวดล้อม และกิจกรรมทัศนศึกษา นอกจากนี้ผู้เรียนอาจเสนอกิจกรรมอื่น ๆ ได้ตามความต้องการด้วย และในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยซึ่งสอดคล้องกับ **ธำรี วาริสัจด์** ได้ทำการวิจัย เรื่อง “การศึกษาคุณธรรมอภิชาติ 4 ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปวส. ทางอาชีวศึกษา” ผลการวิเคราะห์ลักษณะคุณธรรมอภิชาติ 4 ของนักศึกษา พบว่า เป็นนักศึกษากลุ่มที่ 1 (ร้อยละ 54.96) ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีลักษณะคุณธรรมอภิชาติ 4 อยู่ในระดับสูงหนึ่งด้าน ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลางถึงต่า นักศึกษากลุ่มที่ 2 (ร้อยละ 39.14) รองลงมาซึ่งเป็นกลุ่มที่มีลักษณะคุณธรรมอภิชาติ 4 อยู่ในระดับสูงสองด้าน ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลางถึงต่า นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ **สายสุณี ศักรางกูร** ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความรู้ความเข้าใจรูปแบบเนื้อหาเรื่องการปกครองระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร” พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีระดับความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลาง ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่านักเรียนที่มีเพศต่างกันมีความรู้ความเข้าใจในรูปแบบและเนื้อหาของการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเพศหญิงมีความรู้ความเข้าใจสูงกว่าเพศชาย

ส่วนผลการวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับการใช้หลักอภิชาติ 4 ในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ปี 2556 มีความแตกต่างกันเมื่อจำแนกตามตัวแปรปัจจัยส่วนบุคคล 3 ตัวแปร ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปีที่ศึกษา โดยปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับการใช้หลักอภิชาติ 4 ในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับ **อรรวรรณ ดีเบาและคณะ** ได้วิจัยเกี่ยวกับ “การใช้หลักอภิชาติ 4 ในการเรียนของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยสนับสนุนกับการใช้หลักอภิชาติ 4 ในการเรียนของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

10. ข้อเสนอแนะ

10.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาระดับค่าเฉลี่ยระดับการใช้หลักอภิชาติ 4 ในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด พ.ศ. 2556 อยู่ในระดับปานกลาง จึงมีข้อเสนอแนะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรเน้นย้ำเยาวชนในเรื่องการส่งเสริมการนำหลักอภิชาติ 4 ให้เยาวชนใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตและส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย เช่นมีการอบรมให้ความรู้ในเรื่องอภิชาติ

4 มีกิจกรรมที่ส่งเสริมทางการนำหลักอิทธิบาท 4 มีป้ายนิเทศที่ส่งเสริมให้ความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมระบบประชาธิปไตยโดยใช้อิทธิบาท 4 มีการยกตัวอย่างการใช้ชีวิตประจำวันในระบบประชาธิปไตยโดยใช้อิทธิบาท 4 อย่างชัดเจน

10.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

10.2.1 ผลการวิจัยพบว่าการศึกษาในระดับค่าเฉลี่ยระดับการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในระบบประชาธิปไตยของเยาวชนเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด พ.ศ.2556 อยู่ในระดับปานกลาง จึงมีข้อเสนอแนะสำหรับเยาวชนให้ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนในระดับอุดมศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐ และเอกชน

10.2.2 ผลการวิจัยพบว่าการศึกษาในระดับค่าเฉลี่ยระดับการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในระบบประชาธิปไตยของเยาวชนเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด พ.ศ.2556 อยู่ในระดับปานกลาง จึงมีข้อเสนอแนะสำหรับครูให้มีกิจกรรมที่ส่งเสริมอิทธิบาท 4 มีการเรียนการสอนวิชาที่เกี่ยวกับอิทธิบาท 4 ให้ชัดเจน

10.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

10.3.1 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับหลักธรรมในด้านอื่น ๆ มาใช้ในการดำเนินชีวิต และการเรียน

10.3.2 ควรศึกษาการใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษามหาวิทยาลัยอื่น ๆ ทั้งรัฐและเอกชน

10.3.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริม หรือสนับสนุนให้การนำหลักอิทธิบาท 4 หรือหลักธรรมอื่น ๆ ที่ไม่ได้ศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้ที่ใช้ในชีวิตประจำวันและการเรียนของเยาวชน นักศึกษา ประชาชน

11. บรรณานุกรม

- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (2552). **คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตย สำหรับ ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6.** กรุงเทพมหานคร : สหાયบล็อกลและการพิมพ์. ธารีวารีสงัด. “การศึกษาคุณธรรมอิทธิบาท 4 ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชา ชั้นสูง ปวส. ทางอาชีวศึกษา”. **รายงานการวิจัย.** ทุนอุดหนุนการวิจัยเงินงบประมาณแผ่นดินประจำปี 2540. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. 2540.
- วิชาการ, กรม กระทรวงศึกษาธิการ. (2534). **เอกสารแนะนำหลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533.** กรุงเทพมหานคร : โรงเรียนการศาสนา.
- สมบุรณ์ สุขสำราญ. (2541). **แนวความคิดในการพัฒนาวินัยและอุดมการณ์ประชาธิปไตยในเยาวชน,** คำบรรยายเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่เน้นความมีวินัยและความเป็นประชาธิปไตย. กรุงเทพมหานคร : ศุภสภาลาดพร้าว.
- สยาม ด่าปรีดา. (2549). **สังคมกับการปกครอง.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : ไทยรายวัน.

สร อักษรสกุล. เด็กและเยาวชน กับประชาธิปไตยในอนาคต. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :

<http://www.youngdemocracy.net/th/index.php/2008-11-05-03-04-48/86-2009-10-20-02-21-5> (22 กรกฎาคม 2552).

สายสุณี ศักรางกูร. (2542). “ความรู้ความเข้าใจในรูปแบบเนื้อหาเรื่องการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

12. คำขอบคุณ

ผู้วิจัยขอขอบคุณสถาบันวิจัยญาณสังวร ที่สนับสนุนงบประมาณการวิจัยครั้งนี้ รวมทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่ทำให้งานวิจัยสำเร็จได้ด้วยดี อาทิ อาจารย์ธเนศ ต่วนชะเอม ผศ.ดร.ปัญญา ธีระวิทย์เลิศ อาจารย์สุชาดา นาคฤทธิ์ ที่ให้ความรู้ และให้คำปรึกษาอย่างเป็นกัลยาณมิตร ตลอดจนถึงการตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูล และขอบคุณเยาวชนเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลอย่างดียิ่ง